

ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАЗАҚ-ТҮРІК УНИВЕРСИТЕТІ

«БЕКІТЕМІН»

Қабылдау комиссиясының төрайымы,
университет ректоры

Ж.Темірбекова

05 _____ 2023 ж.

**«D072-Менеджмент» білім беру бағдарламасының тобы
бойынша докторантураға түсу емтиханының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Дайындау бағыты: 8D041 – «Бизнес және басқару»
Білім беру бағдарламалар тобы: D072 – «Менеджмент және басқару»

Өзірлеген:

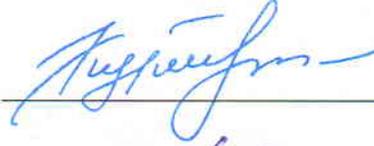
Менеджмент және туризм
кафедрасының меңгерушісі

Момбекова Гульмира

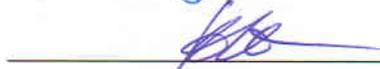
Келісілді:

Академиялық мәселелер
бойынша вице-ректор

Идрисова Эльмира Қайсарбаевна

Экономика, басқару және құқық
факультетінің деканы

Келесбаев Динмұханбет

Менеджмент және туризм
кафедрасының меңгерушісі

Момбекова Гульмира

Факультеттің оқу-әдістемелік
комитет төрағасы

Оспанкулова Махабат

Менеджмент және туризм кафедрасы отырысының
2023 ж. « 02 » 05 № 9 хаттамасы.

Экономика, басқару және құқық факультетінің оқу-әдістемелік комитет отырысының
2023 ж. « 10 » 05 № 9 хаттамасы.

Университет оқу-әдістемелік комитет отырысының
2023 ж. « 18 » 05 № 10 хаттамасы.

Мазмұны

1.	Сипаттамасы	
2.	Нормативтік сілтемелі	
3.	Жалпы ереже	
4.	Сұхбатты бағалау критерийлері	
5.	Эссені бағалау түрлері мен критерийлері	
6.	Білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханның құрылымы мен мазмұны	
7.	Ұсынылатын эссе тақырыптары	
8.	Емтихан бағдарламасына енгізілген бейіндік пәндер тізімі	
9.	Емтихан пәндерінің мазмұны	

1. Сипаттамасы

Бағдарламаның мақсаты білім беру бағдарламаларының топтары бойынша докторантураға түсу емтихандары үшін емтихан материалдарының үміткерлер үшін түсіндірмесі болып табылады. Жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларына сәйкес докторантураға қабылдау білім беру бағдарламаларының топтары бойынша түсу емтиханының нәтижелері бойынша жүзеге асырылады.

Докторантураға түсу емтиханы эссе жазудан, докторантурада оқуға дайындық тестін тапсырудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.

2 Нормативтік сілтемелер

- Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидалары (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығы). Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылы 31 Қазанда № 17650 болып тіркелді;
- Білім туралы "Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі Заңы"
- "мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы" 2013 жылғы 15 сәуірдегі Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабының 1) тармақшасы";
- Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Жарғысы;
- Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті Кеңес мәжілісінің шешімдері;
- Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің жоғары білімнен кейінгі білім беру бағдарламалары бойынша магистратура, резидентура, докторантураға оқуға қабылдау ережесі
- Қабылдау комиссиясының шешімдері;

3 Жалпы ереже

1. Докторантураға магистр дәрежесі және кемінде 9 ай жұмыс өтілі бар немесе медициналық мамандықтар бойынша резидентурада оқуын аяқтаған Қазақстан Республикасының азаматтары мен шетелдік азаматтар қабылданады.
2. Шетелдік азаматтар мемлекеттік білім беру тапсырысы негізінде тегін оқуға арналған конкурсқа Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттар мен келісімдерде көзделген жағдайларда ғана қатыса алады.
3. Докторантураға қабылдау білім беру бағдарламаларының топтары бойынша түсу емтихандарының нәтижелері бойынша конкурстық негізде жүзеге асырылады.
4. Докторантураға түсу емтиханы эссе жазудан, докторантурада оқуға дайындыққа тест тапсырудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.
5. Түсу емтихандарын өткізу және докторантураға қабылдау кезеңінде ЖЖОКБҰ-да түсу емтихандарын қабылдау үшін пәндік емтихан және апелляциялық комиссиялар құрылады; эссені тексеру үшін жеке комиссия құрылады.
6. Докторантураға түсушілердің өтініштерін қабылдау күнтізбелік жылдың 3 шілдесі мен 3 тамызы аралығында, білім беру бағдарламаларының топтары бойынша түсу емтихандары күнтізбелік жылдың 4 тамызы мен 20 тамызы аралығында, қабылдау 28 тамызы аралығында жүргізіледі.

4 Сұхбатты бағалау критерийлері

4.1 Әңгімелесу оқуға түсушінің кәсіби және жеке қасиеттерін, ғылыми - зерттеу немесе эксперименттік-зерттеу жұмыстарын жүргізу әлеуетін бағалауға бағытталған.

№	Критерийлер	Дескрипторлар	Балл
1.	Мотивация	Таңдалған ББ бойынша докторантурада оқу және белгілі бір ЖОО-ға түсу үшін уәждерді дәлелдеу. Оқу аяқталғаннан кейін кәсіби және жеке өсу	5

		перспективаларының көрінісі.	
2	Зерттеу құзыреттілігі	Белгілі бір пән саласындағы ғылыми-зерттеу қызметі үшін қажетті зерттеу дағдылары мен тәжірибеге ие болу.	6
3.	Креативтілік	Стандартты емес ойлау, проблемаларды, ситуациялық есептерді шешудің шығармашылық және балама тәсілдері.	5
4.	Коммуникативтілік	Өз көзқарасын қысқаша, өкілдік, логикалық, дәлелді түрде жеткізе білу, жалпылау және қорытынды жасау. Тілдерді білуі.	4
Максималды балл саны			20

5 Эссені бағалау түрлері мен критерийлері

5.1 Теориялық білім, әлеуметтік және жеке тәжірибе негізінде өз дәлелдерін құру қабілетінде көрсетілген аналитикалық және шығармашылық қабілеттердің деңгейін анықтау үшін эссенің келесі түрлері ұсынылады:

Эссе	Сипаттамасы	Эссе көлемі
Мотивациялы	Оқуға түсушінің ғылыми-зерттеу қызметіне ынталандыру себептері туралы дәлелдемесі (research statement)	250 сөзден кем емес
Ғылыми-талдамалық	келіп түсетін болжамды зерттеудің өзектілігі мен әдіснамасының негіздемесі (research proposal)	
Проблемалық-тақырыптық	Пәндік білімнің өзекті аспектілері бойынша авторлық ұстанымды баяндау	

5.2. Критерии оценивания эссе

Критерийлер	Дескрипторлар	Балл
Тақырыпты ашу тереңдігі	Мәселе теориялық деңгейде, ғылыми терминдер мен ұғымдарды дұрыс қолдана отырып, әртүрлі көздерден алынған ақпарат қолданылады	2
	Мәселені ашу кезінде өзіндік көзқарас (ұстаным, көзқарас) ұсынылған	1
Дәлелдеу, дәлелдеу негізі	Дәлелдердің болуы, себеп-салдарлық байланыстарды анықтау, жеке адамнан жалпыға, жалпыдан жеке адамға ойлау қабілеті.	3
Композициялық тұсаукесердің тұтастығы мен қисыны	Композициялық тұтастықтың болуы, эссенің құрылымдық компоненттерінің логикалық байланысы, қорытындылар мен жалпылаудың болуы	2
Сөйлеу мәдениеті	Академиялық жазудың жоғары деңгейін көрсету (лексика, ғылыми терминологияны білу, грамматика, стилистика)	2
Максималды балл саны		10

6.1 Білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханның құрылымы мен мазмұны

Емтихан билеті 3 сұрақтан тұрады:

Блоктар	Сұрақ сипаты	Ұпай саны
1-ші сұрақ	Теориялық-теориялық білімнің деңгейі мен жүйелілігін анықтайды	10

2-ші сұрақ	Практикалық-функционалдық құзыреттіліктің қалыптасу дәрежесін анықтайды (пәндік салада әдістерді, технологиялар мен технологияларды қолдана білу)	15
3-ші сұрақ	Зерделенетін пән саласын жүйелі түсінуді, зерттеу әдіснамасы саласындағы мамандандырылған білімді анықтайды (жүйелік құзыреттер)	15
Максималды балл саны		40

Емтихан сұрақтарын тұжырымдау кезінде Дублин дескрипторларына, Блум таксономиясына сәйкес болу керек, сондықтан үміткерлердің жауаптарында пән саласындағы жүйелік түсініктерді, зерттеу әдіснамасы мен әдістерін білу, идеяларды сыни талдау, синтездеу және бағалау қабілеттерін анықтауға болады.

6.2 Емтихан билетінің сұрақтарына жауаптарды бағалау критерийлері:

Сұрақ	Бағалау критерийі	Балл саны
1-ші сұрақ	зерттелетін пәндік саланың негізгі үдерістері туралы білімдерін көрсетеді; мәселенің ашылу тереңдігі мен толықтығы	5
	талқыланған мәселе бойынша өз пікірін қисынды және дәйекті түрде білдіреді	3
	ұғымдық-категориялық аппаратты, ғылыми терминологияны меңгерген	2
Жиыны		10
2-ші сұрақ	пәндік саладағы мәселелерді шешу үшін әдістер, техникалар, технологияларды қолданады	7
	құбылыстарды, оқиғаларды, процестерді салыстырады, классикалайды; практикалық дағдылар негізінде қорытынды жасайды және жалпылайды	5
	әр түрлі көздерден ақпаратты талдайды	3
Жиыны		15
3-ші сұрақ	теориялық және практикалық әзірлемелерді, ғылыми тұжырымдамаларды және ғылым дамуының қазіргі заманғы үрдістерін сыни тұрғыдан талдайды және бағалайды	7
	пәндік білімнің негізгі мәселелерін түсіндіруде әдіснамалық тәсілдерді синтездейді	5
	процестерді, құбылыстарды, оқиғаларды талдау кезінде себеп-салдарлық байланыстарды анықтайды	3
Жиыны		15
Барлығы		40 балл

7. Ұсынылатын эссе тақырыптары

1. Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік
2. Ұйымның зияткерлік ресурстарын басқару
3. Инновациялық жоба және оларды басқару жолдарын айқындаңыз
4. Ұйымдағы қақтығыстарды басқару
5. Жаһандық экономикалық дағдарыс және менеджментке деген талаптарды айқындаңыз
6. Көшбасшылық этика және корпоративтік стратегия
7. Менеджмент жүйесіндегі ұйымдастырушылық қатынастар
8. Жаһандық фирма стратегиясы
9. Стратегиялық менеджмент және заманауи үрдістер
10. Заманауи басшы бейнесін айқындаңыз

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. Г Рикки У. Гриффин Менеджмент. Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, Оқулық- 2018 ж. 768 бет.
2. Менеджмент ғылымына кіріспе. Ерманкулова Р.И. Оқулық, 2017, 182 б.

3. HR-менеджментке кіріспе. Уилтон, Н. 3-бас. / Ред.алқаның төр-сы: Тәжин М.М. ; Ауд-р: Әбішева Г., Бергалиева А., Жолдасбаева Г. т.б. - Алматы : Ұлттық аударма бюросы, 2019 - 532 с.
4. Халықаралық бизнес: Жаһандық нарықтағы бәсеке. Хилл Чарльз, Халт Томас. Алматы: Ұлттық аударма бюросы.-2019
5. Гэмбл Джон Э., Питереф Маргарет А., Томпсон Артур А. Стратегиялық менеджмент негіздері: бәсекелік артықшылыққа ұмтылу.-Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» Ұлттық қоры, 2019.-536 бет.
6. Ұйымдық мінез-құлық негіздері. Стивен П. Роббинс, Тимати А Джадж Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» Ұлттық қоры, 2019.-488 бет.

8. Емтихан бағдарламасына енгізілген бейіндік пәндер тізімі

1. Стратегиялық менеджмент
2. Халықаралық корпоративтік менеджмент
3. Инновациялық трансформацияны басқару

9. Бейіндік пәндерінің мазмұны

1) «Стратегиялық менеджмент» пәнінің мазмұны

Стратегиялық менеджмент мәні мен мазмұны

Стратегияның мәні және маңызы. Стратегиямен байланысты ұғымдар. Стратегия мен саясат арасындағы айырмашылықтар. Стратегиямен байланысты ұғымдардың өзара байланысы. Стратегияның экономика ғылымдары арасында алатын рөлі. Стратегия ресурстары. Стратегиялық бағытты құрастыру. Стратегиялық позицияны таңдау, позицияларды таңдауды жоспарлау. Стратегиялық менеджмент элементтері: мақсаттар жүйесі, ресурстарды тарату принцип, басқару іс-әрекеті құрал. сыртқы ортаның дамыған маңызды факторларын алға тарту, бәсекелестерінің іс-әрекеттері туралы баяндама ұсыну, Ішкі және сыртқы шектеулер т.б. Стратегияның деңгейлері. Фирманың ішіндегі ресурстар категориялары: қаржы ресурсы, адам ресурсы, материалдық ресурс, интеллектуалдық ресурс.

Компанияның ішкі және сыртқы ортасын бағалау және талдау

Компанияның сыртқы ортасын бағалау және талдау. Ұйымның сыртқы ортасын құраушылар. Макро ортаның саяси құрауыштары саяси компонентті зерттеу, мемлекеттік билік органдарында қандай лоббирлеу топтары бар, мемлекет аймақтары мен экономиканың әр түрлі салаларына байланыс, үкімет саясатын, оппозициялық саяси құрылымдар. Макро ортаның әлеуметтік компоненттерін адамдардың жұмысқа және өмір сапасына көзқарасы, қоғамда қалыптасқан дәстүрлер мен сенімдер, қоғамның демографиялық құрылымы, тұрғындардың ұлғаюы, білім деңгейі және т.б. Әлеуметтік компоненттер. Технологиялық компоненттер.

Компанияның ішкі ортасын бағалау және талдау. Стратегиялық менеджмент жүйесі: стратегиялық мақсаттар мен тапсырмалар жүйесі, стратегиялық бақылау көрсеткіштерінің жүйесі. Ұйымның ішкі ортасын талдау.

Компанияның бәсекелестік стратегиялары

Стратегиялық менеджменттегі талдау мәні. Ұйымдық стратегияға әсер ететін факторлары: миссиясы, бәсекелестік артықшылық, өнімді өндіру ерекшеліктері, кадр, ақпарат, қаржы және материалдық ресурстар. Ұйымның спецификациясы. Ішкі құрылымның өзгеру ықтималдылығы. Басқару жүйесі, интеграциялық және дифференциациялық процестің дамуы. Стратегияның корпоративтік деңгейі. Стратегияның бизнес сферасы. Стратегияның функциялық деңгейі. Стратегияның сызықтық деңгейі.

Саланың дамуының түрлі деңгейлеріндегі компаниялардың стратегиялары

Ұйымның қызметін анықтау және басқару. Ұйымның мақсаттарын белгілеу. Мақсаттарды жүзеге асыру. Ұйым мақсаттарын жоспарлау және бағалау: ұйым табысы; клиенттермен жұмыс істеу; қызметкерлердің қажеттілігі мен әл-ауқаты; әлеуметтік жауапкершілік.

Диверсификацияның корпоративті стратегиялары.

Ұйымдағы стратегияның мәні. Бизнесі дамыту стратегияларының типтері. Фирманың стратегиясын қалыптастыру сала өндіріс шығындарын минимизациялау, өнімді өндірудегі мамандану, нарықтың белгілі бір сегментіне өз назарын аудару. Ұйымның даму бағыты: ұйымның қоршаған ортадағы орны, ұйым ішіндегі өзара қарым-қатынас жүйесі, ұйымның қызметінің құралдары мен түрлері. Стратегияны таңдай процесі.

Стратегия құру және стратегияны жүзеге асыру

Стратегиялық өзгертулер енгізу мәні және мәселелері. Өзгерістерді қабылдау немесе қабылдамау. Өзгерістерге ашық немесе жасырын қарсылық білдіру. Стратегияны орындау үшін әлеуетті шоғырландыру. Ресурстарда тиімді пайдалану. Ресурстарды уақыт бойынша дұрыс бөлістіру

Стратегиялық менеджмент процесінің құрылымы. Стратегияны жүзеге асыру көрсеткіші. Стратегияның орындалуын бағалау мен бақылау. Кәсіпорынның қалыптасқан стратегияларын талдау. Стратегияны бағалаудың сараптамалық үлгісі. Маркетингтік стратегияны жүзеге асыру үлгісін жасау.

Фирманың жағдайын талдау құралдары. Ішкі орта: кадрлар бөлімі ұйымдастыру бөлімі, өндіріс бөлімі, маркетингтік және қаржылық бөлім. SWOT талдау. Талдау нәтижесі бойынша есеп беру.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. Гэмбл Д., Питереф М., Томпсон А., Стратегиялық менеджмент негіздері: бәсекелік артықшылыққа ұмтылу. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2019. – 536б.
2. Грант Роберт М. Заманауи стратегиялық талдау. 1: Оқулық/ауд. А.Б.Нұрқамытова, А.Е. Абенова, А.М.Байленова. – Алматы, 2014. -272 бет.
3. Бердалиев К.Б., Стратегиялық менеджмент: Оқулық. -Алматы.: - Қазақстан Республикасы Жоғары оқу орындарының қауымдастығы, 2011 ж. - 312 б.
4. Шухарга Уилер Д. Статистическое управление процессами. Оптимизация бизнеса с использованием контрольных карт. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2009 г., 409 с.
5. Ансофф И. Стратегический менеджмент. Классическое издание. /Издательство: Питер, 2009 г., 344 с.
6. Организация, ориентированная на стратегию: как в новой бизнес-среде преуспевают организации, применяющие сбалансированную систему показателей. Нортон Дейвид П., Каплан Рюерт С. / М.: Олимп-Бизнес, 2009., 416 с.
7. Курс МВА по стратегическому менеджменту. Портер М., Прахалад К.К., Самплер Дж./М.: Альпина Бизнес Букс, 2007., 588 с.
8. Хангер Дж.Д., Уилен Т.Л. Основы стратегического менеджмента: Учебник для вузов. Изд. 4-е / Издательство: Юнити-Дана, 2008., 319 с.
9. А.А.Томпсон, А.Дж. Стрикленд. Стратегический менеджмент. М.:1998., 278 с.
10. Нортон Дейвид П., Каплан Роберт С. Сбалансированная система показателей деятельности. От стратегии к действию. \ пер. с англ. 2-е изд., испр. и доп., М.: ЗАО «Олимп-бизнес».-2005., 503 с.
11. Рикки У.Грифффин Менеджмент 12 басылым Астана 2018.-766 б.
12. Ник Уилтон. HR Менеджментке кіріспе. Алматы:«Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2019ж. 532бет8.-766 б.

2) «Халықаралық корпоративтік менеджмент» пәнінің мазмұны

Халықаралық корпоративтік менеджмент саласындағы реформалар: жоспардан іс-әрекетке көшу

Корпоративті басқару объективтік, есепберушілік, жауапкершілік және жариялылық сияқты демократиялық принциптердің негізі болып табылады. Ол коммерциялық қызметтің қалыптасқан нормаларын ұстануды қамтамасыз етеді, осылайша, демократиялық басшылықтың заңдылығы мен принциптерінің нығаюын қамтамасыз етеді. Ұжымдық басқару сыбайлас жемқорлыққа қарсы күшті құрал болғандықтан, жеке меншіктің құқықтары мен қоғамдық мүдделерді нақты ажыратуға мүмкіндік береді, екі салада асыра пайдаланушылықтың алдын алады.

Халықаралық корпорацияның құқықтық, технологиялық және саяси аспектілері

Ұлттық компания өз елінің заңдары мен әдет-ғұрыптарын ұстануы тиіс. Халықаралық компанияның алдында одан да күрделі міндет тұрады: ол өз елінің заңын ғана емес, өзі іскерлік операциялар атқаратын елдердің заңдарын да сақтауы тиіс. Туған елдің заңдары да, қабылдаушы елдің заңдары да едәуір дәрежеде бизнесті жүргізу әдістеріне әсер етеді. Бұл заңдар компания қызмет етуі мүмкін нарықты таңдауды, белгілеуі мүмкін өнім бағасын, сонымен қатар, қажетті бастапқы қор бағасын (жұмысшы күші, шикізат материалдары және технологиялар) анықтайды.

Халықаралық сауда мен халықаралық инвестициялар теориялары

Сауда – бұл жеке тұлғалар немесе заңды тұлғалар арасындағы тауарлардың, қызметтердің, мүліктің немесе ақша қаражаттарының ерікті айырбасы. Бұндай айырбас ерікті болатын, келісімнің екі жағы да осы айырбастан пайда табатындығына сенімді болулары тиіс, кері жағдайда келісім жасалынбайды. Халықаралық сауда – бұл әртүрлі елдер резиденттері арасындағы сауда. Резиденттер - олар жеке тұлғалар, компаниялар, коммерциялық емес ұйымдар немесе өзге де бірлестіктер. Халықаралық сауданың тіршілік етуінің өзі немен түсіндіріледі? Бұл сұраққа жауап тікелей сауданың анықтамасынан келіп шығады: келісімнің түрлі елдерде орналасқан екі тарабы осындай ерікті айырбастан пайда табатындығына сенімді болады. Осы қарапайым шындықтың астарында халықаралық сауданың экономикалық теориясы, бизнесті жүргізу әдістері, үкімет саясаты, сондай-ақ халықаралық жанжалдарды шешу (барлық осы және өзге де тақырыптар осы тарауда және келесі төрт тарауда қарастырылады) тәрізді күрделі аспектілері жасырынған.

Ұлттық сауда саясатын қалыптастыру

Саясатшылар, экономистер және кәсіпкерлер жүздеген жылдар бойы халықаралық саудадағы мемлекеттік саясат қағидалары жөнінде пікір таласты-рып келеді. Қолайлы сауда саясатын қалыптастыруға қатысты айтыс екі негізгі мәселені шешуге бағытталған: 1) елдердің үкіметтері ішкі нарықта шетел тауарлары импортына тарифтер енгізуге немесе отандық компанияларды қорғау мақсатында басқа да сауда кедергілерін белгілеуге тиіс пе? 2) экспорттық субсидиялар ұсыну, үкіметаралық келіссөздер жүргізу және кепілді несиелер ұсыну бағдарламаларын іске асыру арқылы үкімет отандық компаниялар өнімінің экспорт көлемін арттыруға бағытталған тікелей көмек көрсетуге тиіс пе? Солтүстік Америкада соңғы уақытта сауда саясаты қағидаларына қатысты айтыс, үкіметтің, нақты, қандай – «еркін» немесе «әділ» сауданы қолдауға тиіс деген мәселені шешуге байланысты бағытталған. Еркін сауда (free trade) елдердің үкіметтерінің жеке компаниялар мен жекелеген адамдардың экспорттық-импорттық қызметіне мейлінше аз ықпалын білдіреді. Әділ сауда (fair trade), ол кейде, басқарылатын сауда (managed trade) деп те аталады, - елдердің үкіметтерінің сыртқы сауда қызметіне белсенді араласуын білдіреді.

Халықаралық ынтымақтастық

GATT-тың мақсаты халықаралық сауда ортасын жасау болды, ол еркін сауда жә не бәсекелестік күрес қағидаларына негізделді және сондықтан өндірісшілерге тиімді пайда әкелді. Бұл мақсатты көптеген көпұлтты корпорациялар (КҰК) қолдады. Бұл мақсатқа жету тарифтерді, квоталарды және басқа тарифтік емес шектеулерді қысқарту жөніндегі көпжақты келіссөздер жүргізумен қамтамасыз етілді. Жоғары тарифтер басында ақ халықаралық сауда жолында өте күрделі кедергі болды, GATT-ға қол қойған мемлекеттердің басты назары тарифтік протекционизмнің ортақ деңгейін түсіруге шоғырланған.

Халықаралық стратегиялық менеджмент

Халықаралық стратегиялық менеджмент, компанияның іргелі мақсаттарына жету үшін кешенді негізді ұсынатын әртүрлі халықаралық стратегиялардың жасалуын болжайды. Бір елдегі бәсекелестік күрес стратегиясын және көптеген елдердегі бәсекелестік күрес стратегиясын жасау арасында концепция деңгейінде ортақ нәрселері көп. Екі жағдайда да компанияның стратегиялық жоспарлаумен айналысатын мамандары бірдей сұрақтарға жауап берулері керек.

Шетел нарықтарын талдау және ену стратегиясы

Шетел нарығын талдаудың негізгі әдістерін сипаттауды. Компанияның шетел нарығына енуінің әдістерін таңдау үдерісіне қысқаша сипаттама беруді. Экспорттың формаларын атауға, сонымен қатар экспорттық операцияларды жүзеге асыруға көмектесе алатын делдал фирмалардың типтерін

атауды. Халықаралық лицензиялаудың негізгі мәселелерін атауды және оның артықшылықтары мен кемшіліктерін сипаттауды. Халықаралық франчайзингтің негізгі мәселелерін атауды, сонымен қатар оның артықшылықтары мен кемшіліктерін атауды. Халықаралық компаниялардың шетел экономикасына енуінің келісімшартты өндіріс, басқармашылық келісімшарттар және нысандарды «кілтін тапсырумен» салу сияқты арнайы тәсілдерін талдауды. Тікелей шетел инвестицияларының жаңа кәсіпорындар құру және жұмыс істеп тұрған кәсіпорындарды сатып алу сияқты формаларына қысқаша сипаттама беру.

Халықаралық ұйымдық құрылымдар және бақылау

Халықаралық ұйымдық құрылымға анықтама беруді және оның мәнін талдауды және халықаралық іскерлік операциялардың компанияның ұйымдық құрылымына ықпалын сипаттауды. Қазіргі заманғы ұйымдық құрылымның бес типін атауды және оған қысқаша сипаттама беруді және жаһандық ұйымдық құрылымның аралас типтерін талдауды. Жаһандық ұйымдық құрылымның қалыптасуының басқа аспектілерін табуды және талдауды. Ортақ мақсатты ашуды және халықаралық компаниядағы бақылаудың деңгейін сипаттауды. Халықаралық компанияларда бақылау қызметін іске асыру әдістерін сипаттауды.

Халықаралық компаниядағы көшбасшылық пен қызметкерлердің мінез-құлқы

Өртүрлі мәдениет өкілдерінің жеке-дара ерекшеліктері жөніндегі негізгі түсініктерді бірізділендіріп, талдауды. Халықаралық компаниялардағы қызметкерлерді ынталандырудың негізгі қағидаларын сипаттауды. Халықаралық компаниялардағы басқарушылық көшбасшылықтың негізгі қағидаларын бірізділендіруді. Халықаралық компаниялардағы басқару шешімдерін қабылдау үдерісінің сипатын талдауды. Топтық қарқынға сипаттама беріп, түрлі мәдениеттерде ұжымдық басқару тәсілдерін талдауды білуі керек.

Халықаралық маркетинг

Халықаралық бизнестегі маркетинг-менеджменттің жаратылысын сипаттауды. Өнім саясатының негізгі түрлері мен халықаралық бизнесте қабылданатын шешімдерді түсінуді. Баға белгілеудің сұрақтарын түсінуді және халықаралық бизнесте бағаға қатысты шешімдерді салыстыруды. Халықаралық бизнесте қабылданатын алға бастыру сұрақтарын түсінуді және алға бастыру бойынша шешімдерді бағалауды. Халықаралық бизнесте дистрибуцияның негізгі сұрақтарын және осыған байланысты шешімдерді түсінуді оқып үйренесіз.

Адам ресурстары мен еңбек қатынастарын халықаралық басқару

Халықаралық бизнесте адам ресурстарын басқарудың табиғатын түсінуді. Фирмалар шетелде жұмыс істеу үшін менеджерлерді қалай жалдайтынын және таңдайтынын білуді. Халықаралық кәсіпорындар экспатриацияланатын менеджерлерді қалай оқытып, дамытатынын түсіндіруді. Халықаралық фирмалар өз менеджерлерінің шетелдегі жұмысының тиімділігін бағалауды қалай өткізетінін және еңбекақы саясатын қалай анықтайтынын талқылауды. Халықаралық бизнеске қатысты кадрларды ұстап тұру мен тұрақсыздығы мәселелерін талдауды. Басқармайтын кадрларды басқаруға байланысты негізгі мәселелерді ұғындыруды. Халықаралық бизнестегі еңбек қатынастарын сипаттауды үйренесіз.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. Халл, Т. Халт; ауд. А.Алманова. Халықаралық бизнес: жаһандық нарықтағы бәсеке. «Ұлттық аударма бюросы» ҚҚ. Алматы: 2019
2. Бове, Куртланд Л., ауд. А.Қуанышбекова. Қазіргі бизнес-коммуникация. «Ұлттық аударма бюросы» ҚҚ. Алматы: 2019
3. Пивоварова С.Э., Тарасевича Л.С., Халықаралық менеджмент. Москва, 2001
4. Мутлу Е.С., Яйым Дайығым А.Ш., Халықаралық менеджмент. Стамбул: Вете басылымы 2006
5. Өзалып И., Шфсет Яйыншылық., Көп салалы халықаралық жахандану. Ескікала Бірлік 2001
6. Крифсн Р., Халықаралық бизнес. А managerial perpective. Нью-Йорк: Адиссон-Уесли Публик компаниясы 2008
7. Чарльз У.Л.Хилл, Г.Томас. М. Халт, Халықаралық бизнес: жаһандық нарықтағы бәсеке. Астана 2019

8. Ларри А.Ди Маттео. Халықаралық бизнес құқығы және заңнамалық орта: Транзакциялық көзқарас. Астана 2019
9. Роберт Ф.Трагтер. Коммуникация және халықаралық тәртіп негіздері. Астана 2019.

3) «Инновациялық трансформацияны басқару» пәнінің мазмұны

Инновациялық үрдісті басқару және трансформациялау Инновациялық трансформацияны басқарудың теориялық негіздері. Инновациялық қызметті басқару түрлері мен ықпал етуші факторлары. Инновациялық қызметті ұйымдастырудың алғы шарттары. Инновациялық жобаны басқарудың теориялық және әдістемелік негіздері. Шет мемлекеттерінде инновациялық қызметті дамыту ерекшеліктері. Инновациялық іс-әрекеттің басқарудағы тиімділігі мен оның ерекшеліктері. Технологиялық инновацияның маңызы. Инновациялық қызметті басқару, оған ықпал етуші факторлар.

Жаһандану жағдайындағы инновациялық процестердің түрленуі Инновациялық іс-әрекеттің басқарудағы тиімділігі және оның ерекшеліктері. Инноватика теориясының қалыптасуы және оның қазіргі кездегі концепиялары. Кәсіпорындарда инновациялық жобаларды басқару тиімділігін бағалау. Қазақстанда ұлттық инновациялық инфрақұрылымды дамытудың негізгі бағыттары. Кәсіпкерліктің инновациялық түрлерін дамыту және жетілдірудің негізгі бағыттары. Жаһандық көшбасшыны дайындаудың мәдени құндылықтары. Ұйымда көшбасшылықты дамытудың шетелдік тәжірибесі. Жаһандану жағдайындағы инновациялық процестер. Кәсіпорындарда инновациялық жобаларды басқару. Инновациялық қызметті қолдаудың әлемдік тәжірибесі

Инновациялық экономика –Қазақстан дамуының стратегиялық бағыты

Қазақстанда инновациялық қызметті қалыптастыру ерекшеліктері. Қазақстан Республикасындағы индустриалды-инновациялық даму стратегиясы. Қазақстан экономикасында инновациялық қызметті дамыту мәселелері. Қазақстан экономикасында инновацияны дамытуда мемлекетпен қолдау жүйесін дамыту бағыттары. Мемлекеттік ғылыми- техникалық саясатты жүргізудің басымдықтары. Инновациялық менеджменттің әдістері. Шағын инновациялық бизнес, венчурлы қаржыландыру. Инновациялық үрдісті басқару. Қазақстандағы цифрлық трансформация. Қазақстанда Индустрия 4.0. Шағын инновациялық бизнесті мемлекеттік қолдаулар

Креативті менеджменттегі интеграция әдістері

Инновациялық жобаларды басқару және инновациялардың экономикалық тиімділігін бағалау. Креативті менеджменттің негізгі түсініктері. Креативті менеджментті жағдайында стратегиялық шешімдерді қабылдау. Инновациялық өнімді енгізу және өндірудің процессін басқару әдістері. Инновациялық стратегиялар. Инновациялық қызмет нәтижесін құқықпен қамту. Интеллектуалды меншік. Инновациялық салада қызмет етуші құрылымдардың көптүрлілігі және инновациялық бизнестің түрлері. Инновациялық инфрақұрылым. ҚР-дағы инновациялық саланың жағдайы және инновациялық бизнестің қалыптасуы мен дамуы.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

- 1.Б.А.Тулегенов Инновациялық трансформацияны басқару. Оқу құралы.- Алматы, «Жеті жарғы» баспаханасы, 2015. <http://library2.ayu.edu.kz>
  - 2.Технологиялық инновациялардағы стратегиялық менеджмент. 2019. Мелисса А. Шиллинг. Оқулық — 5-бас. — Алматы.
  - 3.Инновационный менеджмент. 2020. Мутанов Г. Учебник.
  - 4.Инновациялық бизнес. 2014. -Е.Әмірбекұлы. Оқу-әдістемелік құрал. – Алматы.
  - 5.О.Сәбден Инновациялық экономика: Монография [Текст]. Т. 1 / О. Сәбден. - А. : ҚР БҒМ ҒК ЭИ, 2011. - 328 с. - ISBN 978-601-215-032-2;
- Шиллинг, М. А. Технологиялық инновациялардағы стратегиялық менеджмент 5-бас. / Ред. алқаның төр-сы: Тәжин М.М. ; Ауд-лар: Зиядин С., Жолдасбаева Г., Берғалиева А. - Алматы : Ұлттық аударма бюросы, 2019. - Б. ц.